

Sygn. akt V CSK 339/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 listopada 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak (przewodniczący)

SSN Marian Kocon

SSN Anna Owczarek (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa O. Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu
Inwestycyjnego Zamkniętego
z siedzibą w W.
przeciwko L. D. L.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 13 listopada 2019 r.,
skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 17 stycznia 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

1) oddala skargę kasacyjną,

**2) przyznaje adwokatowi D. M., prowadzącemu Kancelarię
Adwokacką w W. od Skarbu Państwa-Sądu Apelacyjnego w (...)
kwotę 2700,- (dwa tysiące siedemset) zł powiększoną o należną
stawkę podatku od towarów i usług tytułem kosztów
nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu L. D. L. w
postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powód O. Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od pozwanej L. D. L. kwoty 108 373,39 zł z odsetkami tytułem zwrotu kredytu restrukturyzacyjnego. Ostatecznie, po cofnięciu pozwu w części dotyczącej kwoty 5 709,73 zł z odsetkami, powództwo było popierane do kwoty 102 663,66 zł z odsetkami.

Wyrokiem z dnia 6 września 2016 r. Sąd Okręgowy w W. uwzględnił powództwo, a wyrokiem z dnia 17 stycznia 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację pozwanej w części dotyczącej należności głównej z odsetkami, zmienił zaskarżony wyrok w części dotyczącej kosztów postępowania w ten sposób, że odstąpił od obciążenia nimi pozwanej, nie obciążył pozwanej kosztami postępowania apelacyjnego.

Podstawa faktyczna rozstrzygnięć Sądów obu instancji była zbieżna. Ustalono, że L. D. L. zawarła w dniu 22 lutego 2011 r. z E. S.A. Oddział w Polsce z siedzibą w W. umowę kredytu restrukturyzacyjnego nr (...), na podstawie której bank udzielił kredytu na spłatę zadłużenia w kwocie 104 544,96 zł. Oprocentowanie nominalne kredytu obowiązujące w kolejnych 108 miesiącach umowy wynosiło na dzień jej zawarcia 16,50% rocznie. Spłata miała nastąpić w równych miesięcznych ratach odsetkowych w pierwszych 12 miesiącach oraz w równych miesięcznych ratach kapitałowo-odsetkowych w kolejnych 108 miesiącach. W przypadku niedotrzymania przez pozwaną warunków umowy bank zastrzegł prawo do jej wypowiedzenia, a za niedotrzymanie warunków umowy uznano m.in. niespłacenie w wyznaczonym terminie dwóch kolejnych rat, po uprzednim pisemnym wezwaniu dłużnika do zapłaty rat zaległych. W przypadku wypowiedzenia umowy całe zadłużenie z tytułu umowy kredytu stawało się wymagalne następnego dnia po upływie okresu wypowiedzenia. W razie braku spłaty bankowi przysługiwały odsetki ustawowe od łącznej kwoty zadłużenia. Kredytobiorczyni oświadczyła, że w zakresie roszczeń banku wynikających z umowy kredytu poddaje się egzekucji i wyraża zgodę na wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego do kwoty 750 000,00 zł.

Następcą prawnym E. S.A. został P. SA, który na podstawie art. 492 § 1 k.s.h. połączył się z R. S.A. i dalej działał pod jego firmą. R. S.A. (dalej jako: „R.”), wobec zalegania kredytobiorczyni w płatności rat, wypowiedział umowę kredytu restrukturyzacyjnego i w dniu 2 stycznia 2014 r. wystawił bankowy tytuł egzekucyjny nr (...) na łączną kwotę 102 221,30 zł, któremu postanowieniem z dnia 21 stycznia 2014 r. Sąd Rejonowy w W. nadał klauzulę wykonalności przeciwko pozwanej. Egzekucja wszczęta na podstawie tego tytułu wykonawczego była bezskuteczna. R. zaświadczeniem z dnia 2 stycznia 2014 r. potwierdził, że rozwiązanie umowy kredytu restrukturyzacyjnego nr (...) nastąpiło w dniu 7 listopada 2013 r., a zaświadczenie z mocy art. 95 ust. 1 prawa bankowego stanowi dokument urzędowy w rozumieniu art. 244 k.p.c.

R. S.A. jako wspólnik (komandytariusz) B. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Spółki komandytowej zawarł w dniu 8 października 2014 r. z B. spółką z o.o. (drugim wspólnikiem) umowę zmiany spółki, na podstawie której wniósł do niej wkład niepieniężny w postaci wymagalnych wierzytelności pieniężnych wynikających z umów kredytowych, których był stroną. W dniu 24 października 2014 r. pomiędzy B. spółka z o.o. Sp. k. a O. Niestandaryzowanym Sekurytyzacyjnym Funduszem Inwestycyjnym Zamkniętym (dalej jako: „O.” lub „F.”) została zawarta umowa o świadczenie w miejsce wykonania, na podstawie której spółka B. zwolniła się z ciążącego na niej zobowiązania wobec strony powodowej poprzez spełnienie innego świadczenia w postaci przelewu na rzecz Funduszu wierzytelności z tytułu umów bankowych, przysługujących poprzednio R. S.A. jako wierzycielowi pierwotnemu. O. złożył w dniu 25 czerwca 2015 r. oświadczenie, z którego wynika, że w dniu 24 października 2014 r. nabył od B. spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp. k. wymagalną wierzytelność wniesioną do spółki przez R. S.A. w dniu 8 października 2014 r. jako wkład niepieniężny. Reprezentant Funduszu złożył oświadczenie, potwierdzone wyciągiem z ksiąg rachunkowych, że zadłużenie pozwanej wynosi 92 985,37 zł (kapitał) i 15 388,02 zł (odsetki).

Sąd Okręgowy uznał powództwo za wykazane co do zasady i wysokości. Wskazał, że przedstawiony wyciąg z ksiąg rachunkowych stanowi dowód na okoliczność treści zawartego w nim oświadczenia woli, ale nie stanowił on

wyłącznego dowodu istnienia wierzytelności dochodzonej pozwem. Odwołał się w tym zakresie do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 lipca 2011 r., P 1/10. Podkreślił, że fakt zalegania z płatnościami potwierdziły także inne dokumenty, którym pozwana nie zaprzeczyła. Podkreślił, że została pouczone przez Sędziego Przewodniczącego na rozprawie w dniu 4 lutego 2016 r. o treści art. 162, 207, 217, 229 i 230 k.p.c., przyznała na posiedzeniu w dniu 15 marca 2016 r., że jest zadłużona z tytułu umowy zawartej z P., nie zaprzeczyła wysokości dochodzonej należności, a po raz pierwszy powołała się na ograniczone odmienne twierdzenia na kolejnym trzecim posiedzeniu w dniu 6 września 2016 r. Sąd Apelacyjny w związku z zarzutem wyegzekwowania należności na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zobowiązał pozwaną do przedstawienia informacji o przebiegu postępowania egzekucyjnego i w oparciu o zaświadczenie komornika ustalił, że nie odpowiada on prawdzie. Podzielił ocenę, że przedstawione przez powoda dokumenty stanowiły dostateczną podstawę uwzględnienia powództwa. Elektroniczne zestawienie wierzytelności, które wymienia m.in. wierzytelność wobec pozwanej, sporządzone w postaci pliku komputerowego, stanowiło integralną część umowy cesji, zatem zarzuty, że umowa sprzedaży wierzytelności nie wywołała skutku rozporządzającego, są bezzasadne. Wierzytelność ta została oznaczona w sposób dostateczny i wyróżniający ją spośród innych wierzytelności z pakietu objętego cesją, a dane zawarte na nośniku w powiązaniu z innymi dokumentami potwierdziły jej wysokość. Zgodził się z oceną mocy dowodowej wyciągu z ksiąg rachunkowych funduszu i wskazał, że jego treść potwierdzają inne dowody. Jako podstawę prawną rozstrzygnięcia Sądy obu instancji wskazały art. 471 k.c.

Pozwana złożyła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w zakresie rozstrzygnięcia o oddaleniu apelacji pozwanej w części dotyczącej należności głównej z odsetkami. Skarga, oparta na podstawie art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c., zarzuca naruszenie przepisów prawa materialnego przez błędną wykładnię oraz niewłaściwe zastosowanie, tj. art. 61 § 1 k.c. w zw. z art. 509 k.c. oraz art. 244 i 245 k.p.c. w zakresie jakim Sąd *a quo* przyznaje dokumentowi — zaświadczeniu R. SA. w W. z dnia 2 stycznia 2014 r. walor dokumentu urzędowego i ustalił na jego podstawie datę wypowiedzenia umowy kredytu restrukturyzacyjnego oraz datę

wymagalności roszczenia, podczas gdy R. S.A. nigdy pozwanej takiego oświadczenia nie złożył, gdyż nie wskazał czy pismo zawierające wypowiedzenie dotarło do niej w taki sposób, aby mogła zapoznać się z jego treścią, a Sąd poprzestał na wskazaniu daty wystawienia. Skarżąca wskazała także na nieważność wypowiedzenia umowy kredytowej pod warunkiem „niezapłacenia zadłużenia”. Wniosek skargi zmierza do uchylenia wyroków sądów obu instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie powództwa w całości.

Sąd Najwyższy zważył:

Zarzut nieważności wypowiedzenia umowy kredytowej jako dokonanej pod warunkiem „niezapłacenia zadłużenia” jest chybiony. Skarżąca nie wykazała, aby taka była treść oświadczenia R. S.A. o wypowiedzeniu umowy kredytu restrukturyzacyjnego, skutkującej jej rozwiązaniem. Umowa z dnia 22 lutego 2011 r. nie zawierała postanowień zobowiązujących kredytobiorcę do dokonania czynności monitujących do zapłaty pod rygorem wypowiedzenia, ani do uzależnienia jego skuteczności od uregulowania należności w oznaczonym terminie (§ 8). Odwoływanie się do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 8 września 2016 r. (II CSK 750/15, nie publ.) jest błędne, gdyż zapadł on w stanie faktycznym, w którym bank wypowiedział umowę o kredyt nie wdrażając przewidzianych nią wobec dłużnika działań upominawczych, a w swym piśmie połączył wezwanie do zapłaty z wypowiedzeniem. Takie oświadczenie nie było sformułowane jednoznacznie, ponadto stanowiło naruszenie umowy i godziło w stabilność stosunku prawnego, stąd zostało uznane za nieskuteczne. Judykatura zgodnie przyjmuje, że wykonanie przez bank - kredytodawcę uprawnienia kształtującego w postaci wypowiedzenia umowy kredytowej jest - co do zasady – dopuszczalne z zastrzeżeniem, że ten skutek zależy od skorzystania z uprawnienia lub woli wykonującego zobowiązanie, a zdarzenie zależne od zachowania strony może polegać na spełnieniu lub niespełnieniu świadczenia. Zastrzeżenie to podlega ocenie na podstawie art. 353¹ k.c., z uwzględnieniem normatywnej konstrukcji warunku określonej w art. 89 k.c. (por. postanowienie składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2013 r., III CZP 85/12, OSNC 2013, nr 11, poz. 132, wyrok Sądu Najwyższego z

dnia 17 marca 2011 r., IV CSK 358/10, OSNC 2011, nr 12, poz. 136). Nie jest wykluczona również jego ocena w płaszczyźnie nadużycia prawa podmiotowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2015 r., V CSK 698/14).

Odnosząc się do podstawy naruszenia przepisów postępowania wskazać należy, że zarzut naruszenia art. 244 i 245 k.p.c. poprzez przyznanie zaświadczeniu R. z dnia 2 stycznia 2014 r. waloru dokumentu urzędowego jest niezrozumiały. Przeciwnie, Sąd Apelacyjny wskazał, że stanowi ono dokument prywatny, zatem moc dowodowa doznaje ograniczeń, ale jego treść nie została zaprzeczona i znalazła potwierdzenie w pozostałym materiale dowodowym. Nie można podzielić również zarzutu naruszenia art. 61 § 1 k.c. w zakresie ustalenia na podstawie wskazanego zaświadczenia daty wypowiedzenia umowy kredytu oparte na twierdzeniu, że Bank nigdy pozwanej takiego oświadczenia nie złożył, gdyż nie wskazał czy pismo zawierające wypowiedzenie dotarło do niej w taki sposób, aby mogła zapoznać się z jego treścią, a Sąd poprzestał na powołaniu daty wystawienia. Po pierwsze skarżąca w istocie kwestionuje ustalenie faktu co, z uwagi na ograniczenia kognicji Sądu Najwyższego wynikające z art. 398¹³ § 2 k.p.c., nie może być skuteczne. Zgodnie przyjmuje się, że zarzuty skargi kasacyjnej, które wprowadzie są sformułowane i powołane w ramach podstawy kasacyjnej naruszenia prawa materialnego, ale w istocie zmierzają do wzruszenia ustaleń faktycznych, bądź przyjmują odmienne od nich ustalenia już w założeniu stawianych zarzutów uchybień przepisom prawa materialnego nie mogą być uwzględnione. Po drugie - twierdzenie o nie doręczeniu oświadczenia o wypowiedzeniu i w konsekwencji jego nieskuteczności zostało podniesione po raz pierwszy w skardze kasacyjnej, zatem jest spóźnione. Ponadto objęte jest prekluzją wynikającą z art. 217 k.p.c. w poprzednim brzmieniu, który nakazywał pominięcie przez Sąd spóźnionych twierdzeń i dowodów, a o jego treści pozwana została pouczona na rozprawie 4 lutego 2016 (k. 81). Sąd Okręgowy, podejmując na rozprawie w dniu 6 września 2016 r. postanowienie dowodowe, oznaczył wyraźnie tezę dowodową środka dowodowego w postaci zaświadczenia z dnia 2 stycznia 2014 r. jako „co do faktu i daty rozwiązania”, a pozwana jego treści nie zaprzeczyła. Nie można też nie zauważyć, że data złożenia oświadczenia, skutkującego rozwiązaniem umowy i wymagalnością wierzytelności, była istotne dla wyliczenia

należności i twierdzenia w tym przedmiocie podnoszono wobec pozwanej wprost i wielokrotnie w bankowym tytule egzekucyjnym, wniosku o nadanie klauzuli wykonalności, pozwie oraz dołączanych do nich dokumentach.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzekł jak wyżej.

as]

aj